

आहरण व संवितरण अधिकारी यांना सर्व प्रकारची
प्रदाने बँकेमार्फत / धनादेशाद्वारे करण्याबाबत

महाराष्ट्र शासन

वित्त विभाग

शासन निर्णय क्र. डीडीओ १००७/प्र.क्र.६२/कोषा-प्रशा-५,

मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.

दिनांक : ७ एप्रिल, २००८

वाचा:-

१. शासन निर्णय, वित्त विभाग क्रमांक : डीडीओ १००५/प्र.क्र.५/कोषा-५, दिनांक २९.८.२००५
२. शासन निर्णय वित्त विभाग क्र. डीडीओ १००५/प्र.क्र.१४७/कोषा-प्रशा-५, दिनांक : २६.९.२००५
३. शासन निर्णय, वित्त विभाग क्र. डीडीओ १००५/प्र.क्र.१४६/कोषा-प्रशा-५, दिनांक : १५.१२.२००५
४. शासन निर्णय, वित्त विभाग क्र. कोषाका १००७/प्र.क्र.२२/कोषा-प्रशा-५, दिनांक : २५.७.२००७
५. संचालक, लेखा व कोषागारे यांचे पत्र क्रमांक : कोषा १४०७/सीआर ६९/३/कोषागार/७५१/३२१६,
दिनांक २४ मे, २००७

प्रस्तावना :

अधिदान व लेखा कार्यालयात/कोषागार कार्यालयात देयके सादर केल्यावर विद्यमान पद्धतीनुसार आहरण व संवितरण अधिका-यास धनादेश अदा करण्यात येतात. सदर धनादेश छपाईवर शासनाला मोठ्या प्रमाणावर खर्च करावा लागतो. प्राप्त धनादेश आहरण व संवितरण अधिकारी बँकेत वटवून धनाकर्ष, बँक पे स्लीप किंवा रोखीत अदात्यास (Payee) रक्कम अदा करतात. आहरण व संवितरण अधिकारी यांच्या नावे कोषागारात बनावट देयके सादर करून निधीच्या अपहाराचे प्रसंग वेळोवेळी उघडकीस आलेले आहेत. तसेच आहरण व संवितरण अधिका-यांच्या अभिलेख्यात अदात्याच्या (Payee) खोट्या सहाय्य करून त्यांच्या नावे प्रदाने दर्शवून निधीचा अपहार झाल्याचे प्रसंगही वेळोवेळी उघडकीस आलेले आहेत. अशा प्रकारास आळा बसावा, आर्थिक व्यवहारात पारदर्शकता राहावी आणि रोख रकमेचे व्यवहार हाताळणे बंद व्हावे यासाठी बँकेमार्फत / धनादेशाद्वारे संबंधितास रक्कम अदा करणे सुरक्षिततेचे आहे.

भारतीय रिझर्व्ह बँकेने शासन व्यवहारात इलेक्ट्रॉनिक क्लिअरिंग सिस्टीम (ECS) व इलेक्ट्रॉनिक फंड ट्रान्सफर (EFT) ह्या पद्धतींचा वापर करण्याचे धोरण स्विकारलेले आहे. या पद्धतींमुळे ज्या व्यक्तीस प्रदान करावयाचे आहे त्याच्या बँक खात्यात बँकेमार्फत थेट रक्कम जमा करण्याची सुविधा उपलब्ध आहे. या पद्धतीचा वापर केल्यास संबंधित व्यक्तीच्या खात्यात निधी अल्पकाळात जमा होईल व गैरव्यवहारास आळा बसेल म्हणून त्याचा पुरेपूर वापर करणे अत्यावश्यक आहे.

उपरोक्त पार्श्वभूमी विचारात घेऊन आहरण व संवितरण अधिका-यांना तसेच मागणीदारांना सर्व देयकांचे प्रदान बँकेमार्फत/धनादेशाद्वारे करण्याची योजना अंमलात आणण्याची बाब शासनाच्या विचाराधिन होती. त्याबाबत विचार करून शासनाने खालील प्रमाणे निर्णय घेतला आहे.

शासन निर्णय :-

१. ज्या कोषागाराच्या ठिकाणी इसीएस सुविधा उपलब्ध आहे अशा कोषागार कार्यालयाकडून आहरण व संवितरण अधिकारी यांनी सादर केलेल्या वेतन व भत्ते देयकांसंदर्भातील प्रदान रकमा इसीएस पद्धतीने आहरण व संवितरण अधिका-यांच्या (Payee) बँक खाती थेट जमा करण्यात याव्यात.

- २) शासकीय कर्मचा-यांना इतर भत्याचे व वैयक्तिक देय रकमांचे उदा. प्रवासभत्ता, वैद्यकीय प्रतिपूर्ती, अग्रीमे व इतर देय रकमांचे प्रदान, शासन निर्णय, वित्त विभाग क्रमांक : डीडीओ १००५/प्र.क्र.५/कोषा-५, दिनांक २९.८.२००५ नुसार आहरण व संवितरण अधिका-यांच्या बँक खात्यामार्फत करावे.
- ३) तसेच ज्या कोषागारात इसीएसची सुविधा उपलब्ध नाही, परंतु संबंधितांच्या बँक खाते क्रमांक बाबत माहिती उपलब्ध आहे अशा बाबतीत प्रत्येक दिवशी प्रदानासाठी मान्य केलेल्या सर्व देयकांसाठी सर्व देय रकमांचा एकत्र एकत्रित धनादेश व देय प्रदानांच्या खाते क्रमांकासह तपशिल दर्शविणारी सूचना यादी (Advice List) शासकीय अभिकर्ता बँकेस देण्यात यावी व बँकेस सदर धनादेश शासनाच्या खाती खर्ची टाकून संबंधित बँक खाती जमा करण्याची कार्यवाही करण्याबाबत सूचना देण्यात याव्यात. देयकांची संख्या जास्त असल्यास आवश्यकतेप्रमाणे २/३ किंवा अधिक गटात विभागणी करावी.
- ४) उपरोक्त १ व ३ मध्ये नमूद केलेल्या कार्यपद्धतीनुसार वेतन व भत्यांच्या देयकांचे प्रदान ज्या कोषागाराकडून होणार आहे, अशा देयकांसाठी कोषागाराकडून देयक स्विकृतीची पोच कोषागाराकडून टोकन ऐवजी अर्थसंकल्प वितरण प्रणालीद्वारे काढण्यात आलेल्या प्राधिकारपत्राच्या दुस-या प्रतीवर दिली जाईल. कोषागार अधिकारी यांनी ज्या देयकांचे वरीलप्रमाणे प्रदान करावयाचे आहे अशा देयकांचा उपरोक्त नमूद प्राधिकारपत्राच्या दुस-या प्रतीवर "Not Valid for exchange with cheque" असे नमूद करावे.
- ५) कोषागार कार्यालयाने प्रत्येक दिवशी इसीएस/इएफटी प्रदानासाठी मान्य केलेल्या देयकांची एकत्रित रक्कम व अदात्याचा खाते क्रमांक व प्रदान करावयाची रक्कम यांचे सूचनापत्र दोन प्रतींमध्ये तयार करून संबंधित बँकेला पाठवावे. तदनंतर संबंधित बँक सूचनापत्राची पोचपावती संबंधित अदात्याच्या खाती जमा झालेल्या रकमेच्या तपशिलासह कोषागार कार्यालयास परत पाठविल. कोषागार अधिकारी सूचनापत्राची पोच पावती व प्रत्यक्ष प्रदान अदात्याच्या खाती जमा झाल्याबाबतचा तपशिल बँकेकडून प्राप्त करण्यासाठी दक्षता घेईल. प्राप्त झालेल्या पोचपावत्यांबाबतची खात्री करून अशा प्रकारच्या बँकेकडून मिळालेल्या पावत्या कोषागार अधिकारी आपल्या अभिलेख्यात जतन करेल. कोषागार अधिकारी, प्रदान केलेल्या देयकाच्या संबंधित आहरण व संवितरण अधिका-यास प्रत्यक्ष अदात्याच्या खाती जमा झालेली रक्कम, तारीख व वेळ याबाबतचा तपशिल कळविल.
- ६) जेथे इसीएस व थेट रक्कम जमा करण्याची सोय उपलब्ध नसेल तेथे संबंधितांना सर्व प्रकारच्या देयकांच्या रकमा प्रदान करण्यासाठी फक्त रेखांकित धनादेश (Crossed Cheque) देण्यात यावेत. अपहार वा चुकीने रकमा काढणे इत्यादि टाळण्यासाठी सदर धनादेशावर जेथे शक्य आहे तेथे बँकेचे नाव, खाते क्रमांक दर्शविण्यात यावे. कोणत्याही परिस्थितीत रेखांकित न केलेले धनादेश देण्यात येऊ नयेत.
- ७) ज्या बँक उपकोषागरांच्या ठिकाणी धनादेश पद्धत अस्तित्वात नाही त्या ठिकाणी देयकावर प्रदान आदेश अभिलिखित करताना Pay Rs. (.....) by Credit to DDO's Bank Account No..... of Bank..... Branch/ to the payees through bank instruments as per DDO's instructions. असा शेर अभिलिखित करण्यात यावा. (Pay in cash Rs.ऐवजी)
- ८) स्वीय प्रपंजी लेखाधारकास कोषागारे किंवा इतर कोणत्याही शासकीय यंत्रणा आणि पतपत्रधारक अधिकारी यांनी न चुकता रेखांकित धनादेश (Crossed Cheque) निर्गमित करावेत.
- ९) कोषागार लेखांकनात प्रत्येक प्रमाणकाची रक्कम संबंधित मुख्य लेखाशिर्षाखाली खर्च टाकण्यासाठी ८६७० हे निलंबन मुख्य लेखाशिर्ष वापरण्यात येते. त्याच लेखाशिर्षाखाली इसीएस/इएफटी च्या सर्व प्रमाणकांची नोंद घेण्यात यावी.
- १०) संचालक, लेखा व कोषागारे यांनी कोषागार व उपकोषागार स्तरावरून इसीएसद्वारे प्रदान करताना अवलंबावयाच्या कार्यपद्धतीबाबतच्या तपशिलवार सूचना विनादिलंब निर्गमित कराव्यात.

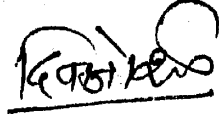
११) यापुढे संचालक, लेखा व कोषागारे यांनी धनादेश पुस्तक छापून घेताना धनादेशावर "Account Payee Only, not negotiable," असे पृष्ठांकन छापून घ्यावे.

१२) वरील तरतुदीनुषंगाने महाराष्ट्र कोषागार नियम, १९६८ मधील व जिल्हा कोषागारांच्या मार्गदर्शनासाठी धनादेशाद्वारे प्रदानांच्या कार्यपद्धतीच्या नियमावलीतील संबंधित नियमांमध्ये यथावकाश सुधारणा करण्यात येईल. यापूर्वी निर्गमित केलेले सर्व शासन निर्णय, परिपत्रके वा अन्य कोणतेही नियम या आदेशानुसार सुधारित झाले असे समजण्यात यावे.

१३) कोषागार या संज्ञेत अधिदान व लेखा कार्यालयाचा समावेश आहे.

१४) सदर शासन निर्णय शासनाच्या वेबसाईटवर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संगणक संकेतांक २००८०४०५१५५४२१००१ असा आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(दि.वा जोशी)

कार्यासन अधिकारी

प्रति,

सर्व मंत्रालयीन प्रशासकीय विभाग,

प्रशासकीय विभागांच्या नियंत्रणाखालील सर्व कार्यालय प्रमुख,

महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता)-१, महाराष्ट्र, मुंबई,

महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता)-२, महाराष्ट्र, नागपूर,

महालेखापाल (लेखा परीक्षा)-१, महाराष्ट्र, मुंबई,

महालेखापाल (लेखा परीक्षा)-२, महाराष्ट्र, नागपूर,

महालेखापाल (वाणिज्यिक लेखापरीक्षा), महाराष्ट्र, मुंबई,

* सचिव, महाराष्ट्र विधानमंडळ, सचिवालय, मुंबई,

* प्रबंधक, उच्च न्यायालय (मुळ शाखा), मुंबई,

* प्रबंधक, उच्च न्यायालय (अपील शाखा), मुंबई,

* प्रबंधक, महाराष्ट्र प्रशासकीय न्यायाधिकरण, मुंबई,

* सचिव, महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग, मुंबई,

* प्रबंधक, लोक आयुक्त व उप लोक आयुक्त यांचे कार्यालय, मुंबई,

संचालक, लेखा व कोषागारे, मुंबई,

मुख्य लेखापरीक्षक, स्थानिक निधी लेखा, कोकण भवन, नवी मुंबई,

उप संचालक, लेखा व कोषागारे, पुणे, नाशिक, नागपूर, अमरावती, औरंगाबाद, कोकण भवन, नवी मुंबई.

अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई/वांद्रे,

निवासी लेखा परीक्षा अधिकारी, मुंबई,

सर्व कोषागार अधिकारी,

सर्व उपकोषागार अधिकारी,

महा व्यवस्थापक, भारतीय स्टेट बँक, स्थानिक प्रधान कार्यालय, प्लॉट क्रमांक सी-६, जी ब्लॉक, वांद्रे-कुर्ला

संकुल, मुंबई- ५१,

उप महा व्यवस्थापक, इंडियन बँक, डेव्हलपमेंट डिपार्टमेंट, २१०, भित्तल टॉवर्स, नरिमन पॉईंट, मुंबई २१,

महा व्यवस्थापक (प्लॅनिंग), बँक ऑफ महाराष्ट्र, प्रधान कार्यालय, "लोकमंगल", १५०१, शिवाजी नगर, पुणे-०५.

मुख्य अधिकारी (विपणन), बँक ऑफ इंडिया, ७०-८०, महात्मा गांधी रोड, मुंबई ४०० ०२३

वरीष्ठ विपणन व्यवस्थापक, पंजाब नॅशनल बँक, प्रादेशिक कार्यालय, दालामल हाऊस, ११ वा मजला, नरीमन

पॉईंट, मुंबई - ४०० ०२१,

उप महा व्यवस्थापक, स्टेट बँक ऑफ हैद्राबाद, प्रादेशिक कार्यालय, टाऊन सेंटर, सिडको, औरंगाबाद -४३१००३

उप महाव्यवस्थापक, सेंट्रल बँक ऑफ इंडिया, केंद्रीय कार्यालय, चंदरमुखी, नरीमन पॉईंट, मुंबई-४०० ०२१.

उप महा व्यवस्थापक (कॉर्पोरेट प्लानिंग), देना बँक, मुख्य कार्यालय, देना कॉर्पोरेट सेंटर, सी-१०, जी- ब्लॉक,

वांद्रे-कुर्ला संकुल, मुंबई- ४०० ०५१,

महा व्यवस्थापक, आंध्र बँक, प्रादेशिक कार्यालय, ए.एम.एल.-२, ८-महल इंडस्ट्रियल इस्टेट, महाकाली गुंफा रोड, अंधेरी (पूर्व), मुंबई -४०० ०९३,

उप महाप्रबंधक, कॉर्पोरेशन बँक, प्रादेशिक कार्यालय, मुंबई, २८ मित्तल चेंबर्स, नरिमन पॉईंट, मुंबई ४०० ०२१

उप महा व्यवस्थापक, युनियन बँक ऑफ इंडिया, प्लॅनिंग रिसर्च अँड डेव्हलपमेंट डिपार्टमेंट, केंद्रीय कार्यालय, २३९,

विधान भवन मार्ग, मुंबई -४०० ०२१

अध्यक्ष, अक्सिस बँक लिमिटेड, सेंट्रल ऑफीस, मेकर टॉवर्स "एफ", १३ वा मजला, कफ परेड, कुलाबा, मुंबई ५,

संपर्क व्यवस्थापक, आय.सी.आय.सी.आय. बँक लिमिटेड, आय.सी.आय.सी.आय. बँक टॉवर्स, बांद्रा-कुर्ला कॉम्प्लेक्स,

मुंबई-५१

उपाध्यक्ष, एच.डी.एफ.सी. बँक लिमिटेड, दुसरा मजला, ट्रेड वर्ल्ड, न्यू बिल्डिंग, कमला मिल्स, सेनापती बापट मार्ग,

लोअर परेल, मुंबई ४०० ०१३,

महा व्यवस्थापक, बँक ऑफ बडौदा, झोनल ऑफीस, ग्रेटर मुंबई झोन, बॅलार्ड पिअर, ३ वालचंद हिराचंद मार्ग, मुंबई-१,

प्रादेशिक प्रमुख (पश्चिम विभाग) आयडीबीआय बँक, ट्रेडव्ह्यू, ओआँसीस कॉम्प्लेक्स, कमला सीटी, पी.बी.मार्ग, लोअर परेल

(पश्चिम), मुंबई ४०० ०१३,

वित्त विभागातील सर्व कार्यासने,

निवड नस्ती, वित्त विभाग-कोषागारे-५.

.....

* पत्राव्दारे.
